

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Secunda. De Distinctionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ergo intellectus qui sciendi artifex est, multo expeditior atque ad discendum promptior evadit si praefatas differendi formas a Logica obtineat. Deinde ignari Logicae in plurimos labi errores experientia constat, & traditione Aristotelis 4. Met. t. 8. ubi ait, omnia Dialectica addiscantur opus est. Ita etiam Tullius 3. de finibus inquit, sine Logica quemvis arbitramur a vero adduci falliq; posse. Sed

per se dirigibiles in quacunq; materia, ergo Logica ordinatur ad omnes & singulas operationes dirigendas; prob. ant. quia qualibet separatim potest participare proprium errorem, quia si implicaret dari tertiam operationem, adhuc darentur praepcepta de secunda, universalem verbi gratia negativam converti simpliciter &c. Et si implicaret secunda, adhuc darentur praepcepta de prima verbi gratia quod ad distincte quidditatem apprehendendam oporteat concipere genus & differentiam objecti, quamvis una magis indigeat directione quam alia. Prob. secunda pars, quia quidquid in sua Logica Aristoteles tradidit fecit in gratiam Syllogismi, ut ipse testatur Doctor, ergo adequatus ejus Logicae finis erit directio Syllogismi: ant. patet ex dictis, tenet etiam consequentia; Ergo sit hujus quaestionis & etiam disputationis finis, nam quod ab aliis hic pariter pertractari solet de unitate scientiarum, subalternatione, & similibus, cum sint omnibus scientiis communia, hic impertractata relinquo, & differo, usque dum egero de scientia in libris Priorum. Sit igitur finis

VI. Logicae

Quaeres 1. Utrum habitus Logicae immediate & Physice influat in actus aliarum scientiarum, seu quod idem est, utrum influat effectivè? R. negativè solummodo influat, directivè, tradendo regulas, hinc etiam pro fine hujus quaest. & totius disp.

VII. Logicae

Quaeres 2. Quinam sit finis Logicae? R. quod finis Logicae in tota sua amplitudine sit dirigere omnes & singulas mentis operationes, in quacunq; materia, seu probabili seu necessaria, si vero consideretur ut eam Aristoteles tradidit ejus finis est directio tantum tertiae mentis operationis. Resolutio est Scoti 1. Priorum. q. 2. §. Quantum ad tertium. Probatur quoad 1. p. Quia omnes tres operationes sunt

*****

DISPUTATIO II. DE DISTINCTIONIBUS.

Hanc materiam Antiquiores Scotista & aliqui, qui etiam Formalista appellati fuerunt, ita fuse tractarunt, ut novam scientiam inchoare potius visis fuerint cujus objectum esset formalitas, quam claram doctrinam de distinctionibus proponere ex quorum prolixitate ortum est ut, *Mastrius & Bellutus* putant, quod plures etiam excellentis indolis a Schola Scoti perdidit Alumnos, & quotidie perdat, ut mirum sit quod in Schola Scotica tam fuse tractatio non tollatur & ab aliquibus veluti omnino necessaria proponatur, Et licet *Mastrius & Bellutus*, antiquiores redarguant veluti superflue suos, eadem censuram mihi atheni digni videntur, qui non contenti rem semel in Logica proponere, eandem materiam iterum in *Metaphysica* repetunt, asserentes se in Logica ea tantum proponere quae ad Logicos spectant, verum nec eandem materiam tradam hic inchoare, aut hoc futurus operis imperfecti ut alibi repetere cogar; ideo eam ita expediam, quatenus nec superflua nec inutilis videar, si igitur.

QUAESTIO I.

De Distinctione ut sic, in quonam formaliter consistat?

Ante Resolutionem Notandum 1.

Maximum esse discrimen inter distincta, diversa, differentia, & diversa, ac opposita; nam distincta illa dicuntur quae per negationem sui invicem vel realiter vel formaliter exprimuntur; diversa distinctioni superaddunt negationem unionis seu connexionis, unde quae sunt diversa sunt etiam distincta, non tamen e contra, quae sunt distincta sunt etiam diversa. Differentia superaddit rebus distinctis dissimilitudinem in natura, unde homo & brutum non solum distinguuntur, dividuntur, sed etiam differunt: Opposita vero sunt quae habent aliquam specialem inter se repugnantiam, ut patet ex summulis, & hoc maxime verum est, si omnia sumantur proprie & in rigore: nam frequentè ab Authoribus ita accipiuntur ut coincidere nonnulla inter se existimentur.

Notandum 2. Distinctionem dicere duo: unum fundamentaliter, alterum formaliter, fundamentaliter dicit ipsam rem quae est

F. Amandi Hermann Logica.

vel eadem vel distincta, formaliter dicit formam, ratione cujus est eadem vel distincta, sicut se homo & lignum habent, quae per suas entitates fundamentaliter distinguuntur; formaliter vero per formam illis entitatibus superadditam a qua denominantur distinguuntur. Quae iterum dupliciter accipi potest primo negativè, ut coincidit cum non identitate: nam distinctio proprie inter positiva extrema est, ut cum negationes proprie entia non sint, ita neq; proprie distinguuntur; quia licet inter ens & non ens maxima sit distinctio, nam opponuntur contradictorie: tamen quia non fundatur in uno positivo extremo non dicitur positiva, sed negativa; secundo potest sumi positivè & sic est ratio positiva sive realis, sive rationis inter duo extrema positiva, quare privatio distinguitur ab habitu negativè non positivè, Hinc *Trobeta* in suis formalitatibus, teste *Mastrio*, dicebat, quod omnis distinctio sit non identitas, non tamen e converso omnis non identitas sit distinctio, quia non identitas latius patet quam distinctio, cum etiam conveniat non enti, distinctio vero cum sit relatio positiva ut statim dicam, praesupponit extrema positiva, & convenit

K 2 tantum

tantum enti; ex quo deducit quod inter negationem & affirmationem, inter privationem & habitum, non potest intercedere distinctio, sed tantum non identitas; unde quod invenitur quod habitus distinguatur à privatione, & affirmatio à negatione, debet intelligi solum negativè quod etiam modò conceditur Titium, vel Cajum distingui à Chimæra negativè, scilicet in quantum non est idem chimæra. His prænotatis controvertitur inter Authores utrum distinctio formaliter sumpta realis & propria consistat in aliquo positivo an potius in negativo. Circa quam materiam plures sunt & fuerunt sententiæ; vestigiis tamen Doctoris nostri inhaerendo

III.
Distinctio
consistit in
positivo.

Dico I. *Distinctio proprie sumpta consistit in aliquo positivo.* Hæc est D. 2. d. 3. q. 1. & Probatur I. Si non consisteret distinctio proprie sumpta in aliquo positivo, deberet consistere in negativo ut farentur Pasquilius Joannes à S. Thoma & alii Recentiores passim qui contrariam sequuntur opinionem, sed distinctio non potest consistere in negativo, ergò consistet in aliquo positivo; ma. est Advers. probatur mi. Quia illa negatio identitatis convenit tam enti, quam non enti, distinctio verò tantummodo convenit enti ut dixi in Notabili secundo, ergò distinctio non poterit consistere in negatione identitatis, quia hæc magis latè patet quam distinctio. Probatur Conclusio secundo. Dissimilitudo præter negationem unitatis in qualitate dicit quid potissimum superadditum, ergò & distinctio præter negationem identitatis dicit quid positivum superadditum: ant. patet, quia negatio similitudinis inter album & nigrum non sufficit ad formalem demonstrationem dissimilitudinis inter illa, nam talis negatio reperitur etiam inter albedinem & chymæram, quia licet albedo non sit similis chymære, ac proinde negationem ipsius dicat, non tamen dicitur dissimilis illi sicut dicitur nigredini, ergò dicit aliquid præter negationem dissimilitudo, subsumo sed eodem modo se habet dissimilitudo & distinctio, nam sicut hæc opponitur identitati, ita illa opponitur similitudini, ergò etiam distinctio debet consistere in positivo. Confirmatur Conclusio I. Quia non identitas, non est formaliter distinctio, ergò non consistit in ea licet eam præsupponat: probatur ant. Quia non identitas in aliquo signo alicui competit, pro quo non competit ei distinctio, nam idem & non idem sunt contradictoria, idem autem & distinctum sunt contraria, sed oppositio contradictoria est prior quam oppositio contraria, cum hæc illam præsupponat, & per consequens potest alicui competere esse idem vel non idem prius, quam esse idem vel distinctum. Confirmatur 2. Quia si humanitas abstrahatur ab omni entis passione, & ab omnibus propriis passionibus, certum est quod humanitas in tali abstractione & statu præcisionis non dicatur formaliter distincta à lapide, quia hic est status purissimæ essentiae, unde de ea in tali statu non possunt enunciari prædicata per se intrinseca & primò convenientia, & tamen in tali abstractione humanitas dicitur non eadem lapidi, ergò non est formaliter non identitas unius rei cum alia, esto eam præsupponant.

Arguitur in contra. Per illud distinguuntur unum ab alio per quod tollitur identitas utriusque, sed per negationem identitatis tollitur immediatè identitas unius ab alio, verbi grati per negationem identitatis tollitur immediatè identitas Petri cum Paulo, ergò. prob. mi. quia identitas & negatio ejus opponuntur contradictoriè, ergò per negationem tollitur immediatè ipsa identitas. R. dist. ma. per quod tollitur immediatè identitas positivè concedo, negativè nego majorem: hæc etenim non sufficit, sicut nec negatio similitudinis ad dandam denominationem dissimilitudinis. Sed

Instatur Eodem modo se habet divisio sicut se habet distinctio, sed divisio non tollit per positivum unitatem, ergò nec positivè distinctio identitatem, Probatur ma. quia quemadmodum identitas correspondet unitati & in ea fundatur, ita distinctio divisioni correspondet in multitudine: nam in multitudine fundatur, ergò. R. 1. dist. ma. eodem modo se habet divisio & distinctio negativa concedo ma. eodem modo se habent divisio & distinctio positiva nego ma. & concessa: mi. distinguo consequens similiter sicut ma. nam distinctio quæ cum sola non identitate coincidit cum divisione convenit, non verò illa quæ est propria inter positiva extrema. Resp. secundo negando ma. ejusque probationem, nam licet identitas unitatem consequatur & in unitate fundatur, alia tamen ejus est natura ab unitate, quoniam conceptus unitatis est absolutus, identitatis verò relativus, unitas ex sua ratione formali excludit pluralitatem, identitas plura supponit & inter plura versatur: ut tamen in unum & idem esse coadunata, sic quoque distinctio licet divisionem & pluralitatem sequatur & in pluralitate fundatur, non tamen est ejusdem omnino rationis & naturæ cum divisione & pluralitate, quia distinctio proprie dicta importat diversitatem positivam inter aliqua plura in peculiaribus eorum rationibus fundatam, unde aliqua esse distincta vel diversa formaliter dicit aliquid positivum, quia in tali esse constituuntur proprie per proprias rationes positivas, sed aliqua esse inter se divisa vel separata, non dicit quid positivum, quia in tali esse sufficienter intelligitur per solam ablationem unitatis vel unionis inter illa: ut constat de partibus continui quæ sufficienter intelliguntur ab invicem solutæ & divisæ per solam ablationem indivisibilis, vel partium continuativi. Sed

Urgetur. Illud positivum per quod aliqua distinguuntur inter se, vel est quid superadditum, vel nihil, si nihil; ergò gratis imputatur Hurtadus qui res formaliter se ipsis distinctas asserit, & gratis attuli quod distinctio fundametaliter sit ipsa illa res, quæ ab alia distinguitur; si verò est aliquid superadditum, illud superadditum vel distinguetur se ipso, vel per aliud, si per aliud, dabitur processus in infinitum, si se ipso, ergò similiter illa extrema se ipsis & sine ullo addito distinguuntur, & consequenter gratis multiplicantur superaddita. Verim tamen ad hanc ursionem sat in Scholis frequentem R. esse quid superadditum illud positivum per quod extrema

Diverso modo se habet distinctio & divisio.

extrema inter se distinguuntur, quando autem dicitur quod illa superaddita iterum per aliam in infinitum distinguui debentur negatur sequela, quia seipsis distinguuntur, nam quemadmodum quantitas non est quanta per aliam quantitatem, nec actio producit per aliam actionem, sic nec illud superadditum quod est distinctio, erit distinctum per aliud superadditum, seu per aliam distinctionem, sed erit distincta seipsa. Ut totam hanc solutionem melius intelligas & percipias.

DICO 2. Ratio positiva per quam aliqua distinguuntur non est absoluta rei essentia praecise sumpta. Haec sequitur ex priori, estque Scotistarum communiter contra Hurradum, qui dicit distinctionem esse formaliter cujuslibet rei, ipsam essentiam, Contra quem probatur conclusio. Essentiae rerum secundum se non sunt relativae, & ideo debet addi forma relativa per quam unum referatur ad aliud, sed per distinctionem una res refertur ad aliam, tanquam ab ea diversa, ergo distinctio non est formaliter rei essentia. Probatur secundum quia id quod distinguitur ab alio, & id per quod distinguitur tanquam per principium distinctivum non est formaliter ipsa distinctio, quia quod distinguitur est concretum habens ipsam distinctionem, non vero ipsa distinctio in abstracto, & id per quod distinguitur est principium & radix ipsius distinctionis, non autem ipsa distinctio, ergo neque essentia, neque principium formale constitutum essentiae est formaliter ipsa distinctio, nam essentia est concretum quod distinguitur, & principium ejus constitutum est radix & origo distinctionis & ratio fundandi ipsam distinctionem, non autem ipsa distinctio.

DICO 3. Illud positivum superadditum in distinctione proprie sumpta prout est entis affectio est relatio, vel praedicamentale, vel transcendentalis. Est Scoti supra contra Adversarios praecedentes, & probatur quia distinctio per suam rationem formalem est ad aliud, cum sit ratio formalis distinguendi non quidem idem a seipso, sed ab alio, nihil enim distinguitur a seipso, sed ab alio, ergo per ordinem ad aliud, sed quando aliquid sic fit per ordinem ad aliud est per relationem, ergo distinctio cum fiat per ordinem ad aliud est quid relativum, Quod confirmatur, quia omnia requisita ad relationem ei conveniunt: nam concurrunt utrimque extrema positiva, ratio fundandi, quae est pluralitas rationum in utrisque, & tandem relativa denominatio. Dixi autem hujusmodi relationem importatam, vel esse transcendentalem, vel praedicamentalem; nam datur aliqua distinctio quae est rei identificata, & haec est propria entis passio & datur etiam aliqua distinctio quae est relatio praedicamentalis & purum rei accidens, quia adest & abest praeter subjecti corruptionem, ut distinctio qua ego distinguor a Titio verbi gratia existente, quo defuncto perit etiam illa distinctio, & talis distinctio dicitur esse aliquid superadditum rei essentiae non tantum formaliter ut est transcendentalis, sed etiam realiter. Sed

DICES. Relatio supponit extrema distincta, quia idem ad seipsum non refertur, si ergo

distinctio est relatio supponit extremorum distinctionem, & sic illa superflue additur, aut dabitur processus in infinitum. R. dist. ant. supponit extrema distincta fundamentaliter concedo formaliter nego. Sed

Instabis. Relatio supponit extrema non tantum fundamentaliter, sed etiam formaliter distincta, ergo nulla solutio. R. dist. ant. Relatio supponit extrema formaliter distincta ut talia denominentur, & sint ante distinctionem advenientem, nego ant. supponit, &c. ut ipsa relatio formaliter in tali esse constituat, concedo, quia hoc particulariter convenit relationi per distinctionem importatae, quia ipsa constituit extrema inter quae versatur formaliter & actualiter distincta.

DICO 4. Si distinctio consideretur in largiori acceptione prout positivam & negativam comprehendit, tunc relatio superaddita in qua formaliter consistit, praescindit a transcendentali & praedicamentali. Hanc non inveni ab Authoribus in terminis sic propositam videtur mihi tamen quod deducatur ex praecedentibus. Probatur. Quia dantur multae distinctiones quae licet relationes sint, non sunt tamen praedicamentales neque transcendentales, ergo. Probatur ant. nam distinctio qua ab aeterno Deus non fuit Angelus, non est praedicamentalis, nec esse potest, nec transcendentalis, ut patet, ergo debet esse praescedens & tales relationes sunt omnes illae quae versantur inter ens & non ens, inter Chymaeram verbi gratia & Titium, &c. Prob. 2. Quia si relatio consideretur in sua tota amplitudine prout & realem & rationis & positivam & negativam comprehendit, tunc non poterit aliqua ratio communis univoca assignari, ergo debet assignari aliquod praescedens & aequivocum, & haec sufficiant pro prima quaestione.

VIII. si accipitur in largiore acceptione praescindit a praedicamentali & transcendentali.

QUAESTIO II.

Quotuplex sit Distinctio?

Veteres Thomistae, in divisione

Distinctio parciore extiteret, utpote qui solum duo distinctionis membra & genera admitterent, scilicet rei & rationis; Scotistae vero Antiquiores profusi e contra fuerunt & copiosi, utpote qui septem assignarunt distinctionum genera, nempe distinctionem rationis, ex natura rei, formalem, realem, essentialem, se totis subjectivae & se totis obiectivae. Distinctionem rationis esse dicebant quae fit ex fabricatione intellectus, Ex natura rei vocabant, inter illa, inter quae intercedit contradictio sine omni opere intellectus, sicut dicebant distingui definitum & definitionem, superiora ab inferioribus, modum intrinsecum a re cuius est modus, ut Essentiam Divinam ab infinitate, creatam a finitate, Petrum a sua differentia individuali, & albedinem a gradu intensiois ejus. Formalem appellabant eam, quae reperitur in unica re habente plures formalitates quarum una diversam habeat conceptibilitatem ab alia, & sic distinguunt plures potentias in eadem anima, subjectum & passiones, perfectiones attributales in Essentia Divina, licet enim singulae in eadem re Physica sint immersae, quia tamen singulae propriam habent conceptibilitatem sibi adae-

I. Multa olim distinctio-num genera

quatam, idè inter se formalitèr distinguuntur, quod de modo dici nequit respectu rei, cuius est modus: licet enim res sit conceptibilis sine modo, non tamen e contra. Realem appellabant illam, quæ versatur inter plures res, seu inter plura quorum unum non est entitativè aliud, unde dicuntur distingui realitèr quæ sunt res & res, & non aliquid rei. Essentialem dicebant inter illam, quæ versatur inter illa quæ habent diversas essentias, seu quorum unum non est de conceptu quidditativo alterius, circa quam multum laborant ut eam à reali distinguant; Sexta est se totis subjectivè, alitèr subjectiva, & versatur inter ea, quæ non conveniunt in aliqua realitate potentiali, & contrahibili per alias realitates ad ipsa, ut Deus est creatura, cum enim Deus sit simplex, non est in eo ordo realitatum quarum una contrahatur ad aliam; Septima denique objectiva, seu se totis objectivè, & versatur inter ea quæ in nullo conceptu reali quidditativo conveniunt, quò pacto ajunt distingui ultimas differentias. Hæ autem distinctiones sic se habent ad invicem; quòd hæc ultima, cum sit major omnium, infert omnes alias, & penultima omnes alias præter ultimam, & sic ascendendo usq; ad primam, non tamen e contra. Ita communiter dicti Antiquiores Scotistæ suas distinctiones explicabant, qui propterea etiam Formalistæ appellati sunt; Verumtamen quia hæc multiplicatio distinctionum parvam claritatem affert, ut potè valdè explicatu difficilia sunt nonnulla membra, idè Recentiores Scoti Discipuli eam non probant, sed mediâ incedunt viâ, ita ut non nimis pauca ponant membra, nec nimis multa; Neoterici sequuntur diversâ tamen ratione, nam isti inter realem & rationis modalem admittunt, illi verò inter realem & rationis formalem, ex quo patet Scotistas Recentiores non nisi tria distinctionum genera ponere, ad quæ omnia alia reducuntur. Notandum autem quod Neoterici distinctionem modalem eam vocent quæ non est inter rem & rem, sed inter rem & modum rei, modificantem rem, qualis est se sibi respectu sedentis, quam nolunt dicere realem, quia modus non potest separatim existere à re modificata. His itaq; præmissis, pro clariori dicendorum notia ad quæstionem.

II.
bene dividitur
in realem
& rationis.

Dico I. *Distinctio prima sui divisione adæquatè dividitur in realem, seu ex natura rei, & rationis, sive quæ sit per operationem intellectus.* Ita quàm plures Scotistæ, Rhada 1. p. Controv. 4. Mastrius, &c. Probatur Conclusio primo ex regulis bonæ divisionis, scilicet quotiescunq; aliquid commune in inferiora dividitur, debent primò membra immediatiora assignari & non remotiora, nec tam multa quæ confusionem pariant, sed in divisione data membra dividenda sunt immediatiora, nec enumerantur plura, vel tot quæ confusionem parere possent, ergò. Prob. iii. membra quæ dividunt immediatè ens in tota sua latitudine, sunt ens reale & rationis, capiendò ens reale pro omni eo quod est extra nihil, nam impossibile est aliquam rationem entis excogitari, quæ non dicat, aut ens reale, nimirum aliquid habens esse independentèr ab intellectu, sed identitas & distinctio se-

quantur rationem entis veluti ejus passionem & proprietates, ergò, quandoquidem ens prima sui divisione dividitur in reale & rationis sic paritèr dividetur distinctio. Probatur Conclusio 2. Tunc est legitima & immediata divisio alicujus communis, cum membra dividenda ita se habent ad rationem communem, ut sub ipsis contineantur alia inferiora, sive per modum generum, sive per modum specierum, sed data membra omnes alias distinctiones sub se complectuntur, aut veluti genera, aut veluti species, ergò. Major patet ex dictis, minor contabit ex mox dicendis per hanc disputationem, sicut & subsequenter: aliam subdivisionem distinctionis realis pono &

Dico 2. *Distinctio ex natura rei subdividitur bene in distinctionem ex natura rei propriissimè realem, & in distinctionem ex natura rei formalem.* Hæc colligitur ex Scoto 1. d. 2. q. 7. §. sed hic restat, & d. 8. q. 4. §. ad quæstionem, & 2. d. 1. q. 5. & alibi sæpè. Probatur, Quia ut docet Philosophus 5. Met. t. 18. Identitas præcisè fundatur super unitatem, distinctio verò super multitudinem & pluralitatem, ergò tot modis reperitur distinctio realis, quot modis reperitur pluralitas ex parte rei, subsumo, sed pluralitas ex parte rei reperitur duplex, ergò etiam duplex distinctio, probatur subsumptum, Quia una est pluralitas rerum & dicitur pluralitas simpliciter, & altera est pluralitas realitatum, seu formalitatum, & dicitur pluralitas secundum quid, & nulla alia præterea datur inter res, ergò: quare utramq; rei pluralitatem explicabo, si explicuero rem & formalitatem, seu realitatem. Itaq; per rem hic intelligitur non tantum id quod per se primò & immediatè existit, vel sic existere potest ut multi formalistæ volunt, sed omne id quod per veram efficientiam & physicam causalitatem accipit esse, sive se solo existere possit, sive non, & ita se habent omnes Physicæ entitates, omnes nimirum substantiæ, sive completæ, sive incompletæ, omnia item accidentia, seu absoluta, seu respectiva, hæc enim omnia sunt entia habentia existentiam in re, etsi non omnia se solis existere possint, ut patet de relationibus: nam hoc solum indicant exilem illa habere existentiam & essentiam ab altera dependentem, non verò carere prorsus omni existentia, & proindè nata sunt fundare distinctionem realem, ut potè quia sunt veræ res & vera entia Physica per veram causalitatem Physicam producta. Per formalitatem verò, seu realitatem intelligitur id, quod est aliquid rei præteritis explicatæ, non quomodocunq; sed per identitatem realem, sive perfectam, ut est identitas attributorum in Deo, quæ habetur ratione infinitatis extremorum, sive imperfectam, ut est identitas graduum Metaphysicorum, in creatis tamen non recipit esse proximè à causa per verum influxum Physicum, sed tantum per simplicem dimanationem Metaphysicam, hoc modo dicit Scotus passionem emanare à subjecto 1. d. 3. q. 3. & potentias ab anima hominis in 2. dist. 6. q. 1. Sunt nonnulli etiam Scotistæ qui distinctionem dividunt in Numericam, specificam, genericam, adæquatam, inadæquatam, &c. Mihi tamen videtur quòd sint meræ explanationes nominales, atq;ue

III.
Definitio
realis subdividitur.

atq; ad eò iis super sedendum duxi, unde principaliora distinctionis membra Realem & formalem atq; rationis in sequentibus quaestionibus particulariter examinabo.

QUAESTIO III.

De Distinctione Reali.

Visis iis quae ad explicandam distinctionem secundum se, & multipliciter necessaria videbantur, descendendo nunc ad enodandas singulatim quaslibet species, & imprimis in hac quaestione agam de distinctione reali, utpote quae est magis communis & obvia, pro quo tamen

Notandum I. Quòd Quaestio haec non procedat de distinctione reali in tota sua latitudine prout contra distinguitur à distinctione rationis, & coincidit cum distinctione ex natura rei, seu illa quae habet suum esse independentè ab operatione intellectus, quia sic sumpta non est species ab aliis distincta, sed est genus ad omnes distinctiones, quae habent esse sine operatione & fabricatione intellectus, quomodocumq; illud habeant, sed sumitur pro distinctione reali propriè dicta, quae etiam dici solet distinctio realis entitativa ut distinguatur à distinctione formali, quae etiam reperitur inter extrema sua ex natura rei, & tamen non dicitur realis, in hoc sensu quia non versatur inter extrema quae sunt res ac entitates, sed purè formalitates.

Notandum 2. Quòd nec quaestio futura sit de distinctione secundum eam considerationem & rationem quam distinctio pro formali importat, quasi quaereretur an distinctio realis praeseferat relationem realem inter extrema distincta; nam in praesenti non refert an distinctio relationem realem importet necne, sed queritur de distinctione ratione fundamenti, ad quod potest sequi illa relatio, quia haec distinctio non dicitur realis simpliciter, seu entitativa, eò quòd ipsa fit relatio realis, sed quia extrema sunt verè res ratae & firmæ quoad existentiam, unde Deus dicitur distinguere realiter à creatura, cum tamen relationem realem ad illam non habeat; his notatis duo potissimum examinanda in hac quaestione occurrunt, primum in quonam consistat natura & conditio distinctionis realis, alterum est quanam sint ejus sufficientia & legitima signa. Quòd primum attinet sicut variavaria senserunt de divisionibus distinctionum ita quoq; multiplicia opinantur explicando singula membra, videtur tamen superfluum singulorum sensus recensere & enumerare, quare potius ad ipsam materiam enodandam progredior &

Dico I. Distinctio realis illa est, quae versatur inter rem & rem sumendo rem in ea acceptione quam adhibui in praeterea quaestione, explicando quid res significet. Haec est plurimorum Scottistarum signanter Maltrii, Baronis contra Pontium. Et etiam D. Augustini lib. 6. Trinit. cap. 6. quem in terminis infra citabo; Ut probeatur autem Conclusio notetur prius ex Scoto I. d. 36. Quòd res dupliciter primò accipi potest, vel prout dicitur à ratur rata ratur, & sic dicta res solet appellari res simpliciter, vel prout origi-

nem habet à reor reor, quod significat opinari, & sic sumpta vocatur res secundum quid, quae ratione omnia à nobis opinabilia etiam si sint impossibilia res appellantur, licet tantum secundum quid, quia sunt res opinabiles, Res autem primo modo accepta, secundum Scotum I. d. 36. ad I. princ. iterum dupliciter, dici potest ens ratum, aut quia habet actu esse firmum & verum essentia, aut existentia, vel etiam subsistentia, aut saltem tale esse sibi non repugnat per quod distinguitur à figmentis, quae neutro modo habent esse. Quo praemisso probatur Conclusio: Distinctio realis versatur simpliciter inter rem & rem, non prout venit à reor reor, sed ut venit à ratur rata ratur, sed raritudo & firmitas non habetur in re nisi per ordinem ad existentiam actualem, vel possibilem, ergò distinctio realis potest intercedere tam inter duo entia rata & firma quoad existentiam actualem quam possibilem, quorum unum simpliciter non est aliud; Quare sequitur quòd distinctio realis de qua hic ago est illa, quae versatur inter duo extrema quae sunt res, vel entia habentia esse ratum & firmum modo explicato, id est existentiam actualem, vel possibilem per se factam, vel imperfectam, sive possint per se produci & immediatè, sive petant necessariò produci cum alio, vel in alio, sicut universaliter est de omnibus relationibus praedicamentibus & modis, quae licet per se esse & produci non possint sine subiecto & fundamento, etiam per potentiam Dei absolutam: ex eò tamen quia eis de novo advenire possunt, ac destrui illis permanentibus, arguitur quòd ipsa quoq; propriam habeant existentiam, licet diminutam & imperfectam secundum quam possunt produci & destrui illo remanente, atq; idèò possunt dici res prout à realitate distinguuntur quae nullam habet propriam existentiam, aut productionem Physicam. Tota haec doctrina confirmatur ex Augustino supra cit: ubi sic dicit, *In uno quoq; corpore aliud est magnitudo, aliud color, aliud figura; Potest enim & diminuta magnitudine manere idem color & eadem figura, & mutato eodem colore manere eadem magnitudo & eadem figura.* Et lib. de fide & Symb. cap. 9. *Si duo sibi corpora copulentur ita ut juxta invicem collocentur, ipsa copulatio non est corpus, quandoquidem separatis illis corporibus quae copulata dicebantur, nulla invenitur, nec tamen quasi discessisse & migrasse intelligitur.* Ex quibus omnibus facile occurritur argumentis nonnullorum Scottistarum, qui existimant quòd distinctio realis debeat versari inter extrema realia & positiva, quia non est hic sermo de distinctione sub sua ratione formali scilicet relationis, sed sub ratione fundamenti; Et etiam aliis qui e contra autumant quòd ad distinctionem realem necessaria non sint extrema realia, aut positiva, vel existentia, sed sufficere quascumq; negationes & privationes, & non entia, utpote cum habeant inter se maximam oppositionem scilicet contradictoriam; quia hoc quidem verum est, si distinctio sumatur negativè, id est, pro simplici non identitate, non verò si sumatur positivè, pro diversitate, quae est passio entis, haec enim necessariò versari debet inter duo extrema positiva, quorum est ut habeant se taliter quatenus unum entitativè sit extra aliud, neque

cum illo communicare possit inesse, quod privationibus & negationibus convenire nequit, utpotè quæ incapaces sunt essentiae & existentiae realis.

V.
sententiae
pro signo di-
stinctionis
realis.

Quantum ad alteram quaestionis partem, multum diversificant inter se Authores, nam aliqui nimis multa signa afferunt, aliqui verò nimis pauca, nam Baro unicum signum distinctionis realis adfert, separationem veluti sufficientem, cum tamen clarum sit eam non sufficere: aut si defenderit veluti sufficientem multam eam debere sustinere torturam, imò expresse contra Doctorem loquitur, in 2. d. 2. q. 2. ubi ait: Ea realiter distinguuntur quorum unum est, vel esse post separatum ab altero, vel saltem talia sunt, quæ sic ad invicem se habent, sicut illa quæ sunt separata, vel separabilia, per quæ posteriora verba clarè innuit non solum ex separatione colligi debere distinctionem realem, sed etiam ex aliis quæ se habent per modum separabilium. Pontius assignat 3. signa distinctionis realis, scilicet separationem, principium & principiatum, causam & causatum, & subjectionem in rebus diversis, quæ nonnulli alii etiam amplectuntur diversimodè: nam aliqui putant solam separationem ut Baro, alii mutuam separationem, ut Neoterici, alii solam oppositionem producentis & producti, pro signo adequato distinctionis realis afferunt, ita Fonseca, alii alia sentiunt, attamen contra Eos

VI.
Non est se-
paratio sola,
nec relatio
producentis
& producti,
nec subje-
ctio.

Dico 2. Nec sola separatio, nec sola oppositio producentis & producti, causantis & causati, nec sola subiectio in rebus diversis signum adequatum est distinctionis realis. Videtur esse communis Scottistarum, & probatur quoad singulas partes, & in primis quoad primam; Quia multa distinguuntur realiter, quæ tamen à se invicem separari nequeunt, ergò separatio se sola non est signum sufficiens adequatum distinctionis realis, probatur aut. Quia relativa universaliter distinguuntur à se invicem realiter, & tamen unum non potest esse sine alio, cum sint simul naturali existentia, Relatio prædicamentalis & quilibet modus extrinsecus distinguuntur à fundamento & re modificata, & tamen nec relatio sine fundamento, nec modus sine re modificata existere potest, item Relationes Divinæ suppositales, nec separari possunt quoad existentiam, nec quoad identificationem cum essentia: nam nec paternitas potest esse sine filiatione, nec realiter identificari essentiae quin etiam filiatione identificetur eidem, & tamen certum est inter se realiter distingui. Deniq; secundum ipsos Thomistas materia & forma realiter distinguuntur sicuti & subiectum & passio, & tamen secundum ipsos, nec materia potest esse sine forma, nec passio sine subiecto, sicut & plura alia, ut actus vitalis sine potentia, unio sine partibus unitis subsistere nequeunt, quæ tamen realiter distinguuntur, ergò separatio actualis etiam, vel potentialis non est signum adequatum distinctionis realis, Minus itaq; verum crit quod debeat esse separatio ut volunt Recentiores, nam ad distinctionem realem cum omni proprietate sufficit, quòd alterum extremorum existere possit sine altero

Probatur secunda pars Conclusionis contra Fonseca, Quia homo & equus realiter distinguuntur absq; tali oppositione relativa causæ & effectus, seu producentis & producti, item albedo & dulcedo in lacte realiter distinguuntur & tamen inter illas non intercedit oppositio producentis & producti & multa similia alia, ergò oppositio producentis & producti non est signum adequatum distinctionis realis. Tertia pars videtur quidem quasi evidentissimum & adequatum esse signum, utpotè cum nihil à seipso dividi possit & separari, si ergò aliqua reperiuntur in pluribus rebus realiter distinctis, signum evidens est illa realiter distingui: quare probatur Conclusio etiam quoad hanc partem, Quia anima rationalis subiectatur in diversis corporis partibus, angelus in diversis partibus loci sui adequati, & Deus est in omnibus mundi rebus quantumcumq; disitis per illapsam generalem, non minus quam anima in diversis corporis partibus, & tamen nec anima, angelus, aut Deus distinguuntur realiter, ergò hoc signum non est adequatum. Item Essentia Divina est in Patre, Filio & Spiritu Sancto realiter distinctis, & tamen non distinguitur, ergò. Deniq; licet explicetur prout faciam in sequenti conclusionis, videtur tamen superfluum, quia coincidit cum separatione actuali secundum unionem, ergò.

Dico 3. Licet omnia præallegata simul sumpta sint adequatissimum signum distinctionis realis, non sunt tamen signum adequatum distinctionis realis de casu per impossibile. Hæc est nova quam apud Authores sic propositam non reperi. Prima pars deducitur tamen ex D. Augustino 1. Trinit. 1. ubi dicit, nihil seipsum egnerere posse, & 6. Trinit. 6. ubi ex separabilitate colligit distinctionem realem vide eum citatum supra concl. 1. Probatur 1. p. Quia cum omnia singulariter non sint adequatum signum distinctionis realis, ergò erunt simul sumpta, tum quia omnia quæ distinguuntur realiter, aut ideò fit, quia sunt separabilia, aut quia inter ea intercedit oppositio producentis & producti, aut quia subiectantur in rebus diversis, ergò omnium distinctionum de factò realium sunt adequatissimum signum, aut patet ex dictis, consequentia est legitima, Quare solum sciendum quomodo intelligi debeat subiectio in rebus diversis, videlicet quòd debeat esse naturalis subiectio in diversis plurium rerum, non ejusdem, quia si Deus albedinem poneret in duobus parietibus, illa albedo non distingueretur realiter à seipsa. Pontius addit quòd illa diversa non debeant facere unum per se Physicum, vel integrale sic contingit in anima rationali, quæ licet informet caput, manus, pedes, tanquam diversa subiecta, verum tamen caput, manus, pedes sunt tales partes, ut ex illis resulteret totum integrale, corpus scilicet humanum. Quod tamen Maffrio non placet, sed dicit hanc regulam sic debere intelligi, quòd illa dicantur realiter distincta, quæ sunt in pluribus rebus realiter distinctis totaliter & adequatè, qualiter non est anima: mihi tamen videtur in idem coincidere. Prob. 2. p. Quia schola Scotti si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, adhuc realiter distingueretur ab eo, sed in tali casu nullum

VII.
Prædicta
sunt signa
distinctionis
realis de fa-
cto, non de
casu per im-
possibile.

nullum interveniret signum ex allatis, ergo: probatur mi. quia non esset ab eo separatus in essentia, neq; separabilis; neq; esset unius ejusdem subjectatio in diversis, neq; oppositio producentis & producti, ut est ipsum suppositum quaestiois, ergo nullum intercederet ex allatis signum, consequenter non sunt adaequatum signum distinctionis realis in casu etiam de impossibili. Quare

III. **DICO 4.** Signum adaequatum distinctionis est separatio actualis, vel potentialis, aut proportionalis simul sumpta. Ita Doctor supra, Magistrus, &c. Probatur Conclusio, Quia omnia quae distinguuntur realiter, aut actu sunt separata in esse, aut separari possunt per Dei potentiam, aut saltem correspondent his proportionibus (saltem se habent proportionaliter) quae separari possunt in esse, ergo: probatur ant. Quia ideo dicimus substantiam & quantitatem realiter distingui, quia actu separantur, & ideo distinctam esse formam à materia, quia separari possunt, Et ideo dicimus Divina supposita realiter distincta etiam in casu prioris conclusionis, quia correspondent his quae separari possunt, item relationes alias oppositas & disparatas (qualem dicit Doctor fore in casu quo Spiritus Sanctus non procederet à Filio) compositum à materia & forma distinctum, quia se nimirum habent ut producens & productum, & unum essentialiter ab alio dependet, de quibus talia contradictoria praedicari possunt, qualia verificari nata sunt de ipsis rebus, quae separate sunt, vel separabiles.

Distinctio Realis jam explicata subdividi solet, in positivam & negativam, positiva in essentialem & accidentalem. Distinctio negativa est quae versatur inter ens & non ens, ut inter materiam & privationem, inter duo non entia, ut inter duas privationes, unde quia proprie non est inter rem & rem, dicitur realis negativae, & imperfectae: Positiva est quae versatur inter duo extrema positiva quorum unum entitative non est aliud: Realis essentialis est, quae oritur inter duo ex principiis eorum essentialibus, & ita distinguuntur res quae extant sub diversis generibus, vel speciebus, quia haec habent essentias & naturas alterius rationis. Distinctio realis accidentalis est, quae à principiis accidentalibus causatur, & taliter distinguitur homo albus à nigro, & ad hanc reduci potest distinctio numerica individuorum, quatenus principium individuationis, unde oritur, est pertinet ad substantiam individui, est tamen extra essentiam ejus.

QUAESTIO IV.

An detur Distinctio Formalis, & quid sit?

I. **Quaquam** Naturae conformissimum sit prius quaestionem instituire de re an sit, quam quaerere quid sit, ut ipse quaestionis titulus praefert, nihilominus hic ordo iste invertendus erit, & antecedenter examinandum quid distinctionis formalis Scotistica nomine intelligatur, utpote cum diversis diversis ad
F. Amandi Hermann Logica.

hibeant explicationes, imò & acceptiones plures sint, & postea decidendum an detur, Nam in primis distinctio accipi potest pro distinctione diversarum formarum accidentalium, sic paries albus & niger dicuntur distingui formaliter; Secundò pro distinctione diversarum formarum substantialium, sic Petrus & Paulus non dicuntur distingui formaliter, quia habent eandem speciem essentiam, sed bene Petrus & Bucccephalus, quia habent essentias diversas: & de duabus istis acceptionibus non est nobis controversia, quia certum est, quòd illa distinguuntur realiter; Tertio denique modò accipitur distinctio formalis pro distinctione aliqua quae est à parte rei actualiter ante omnem operationem intellectus, quae tamen non est distinctio realis propria, nec pariter est rationis, seu per fictionem intellectus. Pro clariori dicendorum ex superiori quaestione intelligentia, Nota Entia positiva esse in triplici differentia, quaedam enim sunt, quae per se sine aliis rebus quas includunt existere possunt, quaedam verò quae quidem sine aliis existere nequeunt, possunt tamen de novo advenire alicui rei quae per se existere possunt, & ut dicebam supra, sunt omnes relationes & modi extrinseci, quae simpliciter res appellantur, licet in hoc differant, quòd primae per se existere possint non tamen secundae; Tertium genus rerum positivatum est, quae neque per se existere possunt, neque de novo adveniunt alicui, quia sunt talis naturae, ut nec illa res in qua semel existunt unquam esse possint sine illis, & e contra nec illa sine rebus ipsis in quibus sunt, & tales sunt omnes gradus Metaphysici, quae quidem res vocantur positivae in quantum omne illud quod est quid positivum dicitur res, quod non est ens rationis, ut tamen à prioribus duobus generibus distinguuntur, vocantur formalitates: quia quemadmodum forma denominat suum subjectum formaliter, verbi gratia albedo parietem, ita etiam formalitates denominant formaliter rem in qua sunt, non vocantur tamen formae, ut distinguantur ab ipsis formis reallibus. His praemis ad secundam partem quaestiois.

Entia sunt in triplici differentia.

DICO I. Bene describitur distinctio formalis,

Quod sit diversitas quae intercedit inter hujusmodi formalitates tam a rebus quam inter se, quibus correspondet ante omnem operationem intellectus actu alium & alium conceptus objectivum, ut adaequate unus non sit alius. Haec quamvis non sic proponatur in terminis ab omnibus, in re videtur esse communis. Et explicatur per singulas partes. Dicitur diversitas quod habet rationem generis, quia per hoc convenit cum aliis distinctionibus reali nimirum & rationis, quae aeq; explicantur per diversitates; dicitur quae intercedit inter formalitates tam à rebus quam inter se; per quod distinguuntur à distinctione reali, quae non intercedit inter formalitates hujusmodi, sed inter res & res quae per veram Physicam causalitatem esse accipiunt, seu postea per se existere possint, five non, hujusmodi autem formalitates non accipiunt esse per veram Physicam causalitatem, sed solum per Metaphysicam
L emana-

II. describitur distinctio formalis.

emanationem ut proinde rebus ita identificentur, ut nec res sine ipsis, nec ipsa sine rebus esse possint. Additur quibus ante operationem intellectus, &c. per quod distinguitur à distinctione rationis, & virtuali, quæ non habet ut veretur inter conceptus actu diversos objectivè, sed virtute tantum: quatenus scilicet eadem simpliciter res ob eminentiam æquivaleret pluribus realitatibus, unde intellectui occasione præbet concipiendi rem per modum plurium formalitatum conceptibus inadæquatis. Additur deniq; ut adæquatè unus non sit alius, tum propter dicta modò, tum quia formalitas est ratio objectiva conceptibilis in re aliqua conceptu perfecto & adæquato, distinctio à conceptu quo concipitur alia formalitas ejusdem rei, vel ipsa res, per quod denotatur etiam illos conceptus debere esse inter rem & formalitatem, vel inter formalitates inter se: adeoque rei immersa per veram identificationem. Pontius addit per particulam quibus ante omnem operationem intellectus competunt prædicata contradictoria, verum non videtur esse necessaria: eo ipso enim dum dicitur quod unus actu alius non sit, insinuat ipsi competere posse prædicata contradictoria.

III.
Datur distinctio formalis Scoti.

Dico 2. Datur hujusmodi distinctio formalis media inter realem strictè dictam & rationis. Hæc Conclusio est una ex celebrioribus totius Philosophiæ & Theologiæ, Auctores pro ea citare qui vel sequuntur, vel contra quos est superfluum est, cum eam quasi omnes extra scholam Scoti, averterentur & impugnent, gratis tamen & insufficienter, ut ex ipsis inimicis & adversariis nonnullis inter cæteros modestior scriptor Neotericus Franciscus Oviedo testimonium perhibet Controv. 4. Met. p. 2. dicens, *Totus multorum est labor, qui de hac re scripserunt in impugnanda hac distinctione, quam non explicant, neq; ad mentem Scotistarum referunt, & facile in illam multa congerunt argumenta, à quibus omnibus se abstinerent, Scotistarum mentem sollicitè si indagassent, & prius ad hanc distinctionem explicandam, quam impugnandam suam navassent operam.* Quod quidem verissimum est, nam multi, ut dicit Mastrius impugnant quod non intelligunt, nec unquam somniavit Scotus. Sed ad rem ipsam progrediendum, Probatur Conclusio 1. Autoritate Doctoris, ubi multis in locis clarè distinctionem asserit, sunt etenim quoque nonnulli qui planè hanc distinctionem asserunt dicentes, quod fortasse verbo eidem favorit sententia nequam, ut citat plures Baro, Apol. 6. Met. act. 7. sed frustra nam in 1. d. 2. q. 7. n. 41. clarissime distinctionem formalem asserit, dum concludit dicens, *Dico quod ratio quæ formaliter suppositum est incommunicabile, & ratio essentia ut essentia habentem aliquam distinctionem præcedentem omnem actum intellectus, sive creati, sive increati; Ex quibus ego sic subsumo, sed illa distinctio non est realis, ut est de fide, nec rationis, quia dicit præcedere omnem intellectus actum, sive creati, sive increati, ergò est formalis media.* Et ibidem d. 13. q. un. n. 26. *Ad tertium principale dico, quod antecedens de distinctione principiorum sola ratione, falsum est.* Et in 2. d. 16. q. 1. inquit, *Alia sunt contenta in aliquo unitivè, quasi posteriora, quia*

quasi passiones continent, nec sunt alie res ab ipso continente, isto modo ens continet multas passiones quæ non sunt res alie ab ente, ut probat Aristoteles in principio 4. Metaph. distinguuntur tamen formaliter ab invicem, & quidditative & etiam ab ente. Et dist. 3. q. 6. n. 12. *Comparando autem ad illud quod est supra se, dico quod illa realitas à qua sumitur differentia specificas, est actualis respectu illius realitatis à qua sumitur genus, vel ratio generis, ita quod hæc realitas non est formaliter illa.* Et his similia plura habet aliis in locis, sufficientia ista ad demonstrandum Scotum eam distinctionem tenuisse, & incepisse: utpotè cum ante illum nulla illius fuerit mentio.

Probatur Conclusio 2. Autoritate Sanctorum Patrum, & in primis D. Augustini serm. 3. de tempore, ubi ait, *Aliud est anima, aliud ratio, & tamen in anima est ratio, & una est anima.* Et epist. 102. expressè dicit: *Memoria, intelligentia, voluntas, non sunt idem;* Et lib. 15. de Trin. 7. docet, *Mentem non esse animam, sed partem ejus excellentem in ea,* intellige per partem idem quod potentiam, & sermone 63. de verbis Domini, *Tria hæc sunt in se* (scilicet quod dixerat supra memoria, intelligentia, voluntas) *quæ potes numerare non separare, & similia plura alibi habet.* Ex quibus clarè liquet idem sensisse D. Augustinum quod docent Scotistas, videlicet animam non esse omnino simplicem, sed compositam Meaphysicè, scilicet inter quæ intercedere distinctionem necesse est, cum expressè dicat esse aliud, ubi autem magis intercedit distinctio quam inter alia, sed non realis ut ipse quoque; fatetur, ergò alia, ista autem non est rationis, ergò formalis. Deinde D. Bernardi qui sermone undecimo in Cantica inquit: *Inanima tria intueor, rationem, memoriam, voluntatem, & hæc tria eandem esse animam,* ubi quodammodo in terminis cum D. Augustino coincidit, sed ut clariùs, cognoscas eundem mellissimum Doctorem nostram doctrinam tenuisse, sequentem accipe textum sermone 80. in Cantica Cant. *Nulla forma est id cuius est forma est autem magnitudo* (id est intellectus, quia supra dixerat anima magnitudinem comprobari ex captu æternitatis, quod utiq; sit per intellectum & voluntatem) *forma anima, nec enim ideo non forma, quia inseparabilis est illi, hoc siquidem sunt substantiales differentie omnes, hoc non modo propriè propria, sed & propria quædam, hoc etiam alie innumerabiles formæ, & infra inter alia exempla asserit risibilitatem & rationalitatem, quod ipse homo non sine, cum tamen nullus homo inveniatur sine risibilitate & rationalitate.* Vides an Scotista meliùs possit argumentari, an meliùs rem declarare? dum non modò dicit de intellectu & anima non esse idem, verum etiam similiter omnes substantiales differentias eadem non esse, & insuper proprietates rerum: ubi autem magis intercedit distinctio quam inter illa, quæ idem non sunt, cumque ex mente ipsius mellissimi Doctoris realis non intercedat, nec rationis, ergò formalis, Baro citat per Conclusionem alios multos Sanctos Patres, inter quos est Anselmus, Boethius, Damascenus, Cyrillus, Hilarius, & ex Scoto Augustinum athenens

asserens se in ipso opere sententiam sancti Augustini non invenisse, quod mihi non nihilum ridiculum est, quod Vir alioquin in scribendo indefessus & impiger in præallegata loca tum ex S. Angustino tum ex S. Bernardo, tam obvia & magis clarè rem nostram deducenda non incidit, aut viderit, aut quasièrit, cum ex professo in actione 8. Apolog. 6. Met. sententiam Scoticam intendat ex Patribus defendere. Sed ne Conclusio videatur esse minus peripatetica & Aristotelica, quamvis ex eo quod eam non proposuerit Aristoteles, aut ignoraverit, non sit sequela & consequentia probans talem non dari, idèd

IV.

Probatur Conclusio 3. Ex auctoritate Aristotelis, qui licet, ut notat Baro in terminis sic distinctionem & doctrinam nostram asserat, rem tamen tenet, nam in primis 4. Metaph. t. 3. ait, *quod ens & unum sint una natura*, & hoc idem dicit 4. Top. cap. 1. *distincta verò ratione quidditativa*, & per consequens sunt eadem realitèr non formalitèr, sed formalitèr distincta 3. Met. t. 10. ait, *Genus esse extra rationem differentiarum, ita ut formalitèr se invicem excludant secundùm proprias rationes formales*, ex quo sequitur genus & differentiam hac distinctione media discerni, si enim essent propriè idem, planè differentia participarent genus & 5. Ethicorum inquit *virtutem & iustitiam esse eandem rem, esse tamen distincta secundùm rationem quidditativam*, quod est idem dicere, quasi essent distincta formalitèr, qui plures videre voluerit Aristotelis auctoritates consulat Magistrum & Baronem.

V.

Probatur Conclusio 4. Ratio-NE I. Quia in homine verbi gratià ultra res Physicas, quæ sunt ejus partes Physicæ, nempè corpus, & anima, reperiuntur etiam realitates Metaphysicæ, quæ sunt varii gradus essentia ejus, verbi gratià realitas, animalis, rationalis, risibilis, &c. quæ partes non plurificuntur, nec per præcisiones formales, nec per præcisiones objectivas, id est, per conceptus objectivos inadæquatos, sed per adæquatos in ordine suo, ergò etiam in ordine suo distinguuntur quia ubicunq; plura sunt, distinctio ut intercedat necesse est, sed non realitèr, quia in ordine ad totum quod integrant sunt inadæquati, ergò formalitèr; ma. est certa prob. mi. quoad 1. p. Quia intellectus per actionem suam non producit in homine has rationes, sed illas jam formatas & plurificatas reperit, alioquin homo non esset animal rationale & risibile à parte rei, sed tantùm per intellectum, prob. mi. quoad alteram partem, Quia nec homo, nec angelus, nec alia quælibet creatura est simplex aliqua entitas in parte rei, non modo physicè, sed etiam metaphysicè ex variis gradibus, ergò quantumcunq; concipiatur adæquatè concipi nequit, nisi sub variis & distinctis rationibus, quæ licet sint adæquatæ in ordine suo, sunt tamen inadæquatæ in ordine ad totum quod integrant. Probatur Conclusio ratione 2. Quia multa realitèr identifi-

cata variis explicantur distinctis & adæquatè definitionibus, sed definitio, explicat essentiam & quidditatem cujus est definitio, quam habet ante omnem operationem intellectus, ergò si in aliquibus identificatis dantur plures definitiones adæquatæ, plures etiam dabuntur realitates, etiam inter illa concedenda est aliqua distinctio, non realis, quia illæ realitates de quibus sunt definitiones, sunt rebus identificatæ, nec etiam rationis, cum illæ res sint ante omnem intellectus operationem

Opponitur contra Conclusio VI.

nem Authoritas Scoti nam in 1. d. 2. q. 5. postquam argumenta attulisset plura ad probandam Conclusionem nostram, nihilominus tamen subdit: *Nunquid igitur debet concedi aliqua distinctio?* Respondeo, *melius est uti ista negativa, hoc non est formalitèr idem, quam hoc est sic & sic distinctum, sed --- nonne sequitur A & B non sunt idem formalitèr, ergò sunt formalitèr distincta?* Respondeo quod non oportet sequi. Et alibi vocat distinctionem istam formalem virtualem. item *Rationis*, ergò non est de mente ejus distinctio aliqua media inter realem & rationis, quæ esset ex natura rei. R. tamen ad primum cum Barone ex Wadingo negando consequentiam, Ad Doctorem ergò auctoritatem dico, quòd benè dixerit non sequi à non idem ad distinctum, seu diversum, illationem, rationem reddit ipse D. 1. d. 8. q. 2. Quia non identitas magis latè patet quàm distinctio, nam aliqua non sunt idem formalitèr, nec tamen distinguuntur formalitèr: quia secundùm probabilem sententiam modus intrinsecus non est idem formalitèr cum eo cujus est modus, non tamen sequitur, ergò distinguitur formalitèr ab eo: quia non dicit per se formalitatem; Ad secundum locum ubi Scotus appellat distinctionem formalem, virtualem, respondeo, quòd non volit eam esse virtualem tantùm præscindendo, nam postea ait 1. d. 2. q. 7. Brevitèr igitur dico omittendo illa verba de distinctione rationis, & de distinctione virtuali, quòd in Essentia Divina actum intellectus est entitas A & est entitas B & hæc non est formalitèr illa, ergò quandoque fit ante actum intellectus, non potest esse tantùm virtualis, seu rationis ratiocinatæ, Quod autem distinctionem formalem potius explicari voluit tunc per non identitatem, fecit idèd ut se accommodaret communi loquendi modo, qui tunc in usu erat, Tartaretus & Vigerius addunt Scorum idèd non identitatem vocasse nostram distinctionem formalem, eò quòd non importet veram relationem, Quando verò eam appellat rationis, non vult quòd per rationem & actum intellectus fabricetur, sed vel idèd, quia ratio considerat aliqua verè esse distinctas formalitates, quarum una non est altera, vel sumit rationem pro eo quòd importat quidditatem rei, ut benè notat Baro, quo sensu dici solet hæc est ratio formalis rei, leo & equus sunt diversæ rationis, dum itaque dicit esse rationis, vult dicere esse inter diversas formalitates.

Solvitur Aristoteles.

F. Amandi Hermann Logica.

L 2

Ar-

VII.
*Distinctio
 formalis
 coincidit
 cum reali ut
 opponitur
 rationis di-
 stinctioni.*

Arguitur 2. Ratione cum Oviedo, Distinctio formalis coincidit cū distinctione reali, ergo non est media inter reale & rationis, prob. ant. Ideo aliqua realiter distinguuntur, quia unum ex natura rei non est aliud, verbi gratia, ideo materia & forma distinguuntur realiter quia ante omne opus intellectus materia non est forma, & forma non est materia, sed etiam ante opus intellectus una formalitas non est alia, & ista alia non est illa, ergo coincidit cum distinctione reali, consequenter nulla dabitur media. R. negando ant. cujus probat: majorem dist. ideo quia unum non est aliud realiter, concedo ma. quia unum non est aliud formaliter, nego ma. & dist. similiter minori nego consequentiam. Itaq; distingui realiter dicit non esse idem realiter, quod non habeat formalitates, quæ tantum non sunt idem formaliter, & sunt idem realiter, sed

Instatur Non esse idem realiter non est aliud quam non esse idem omnem operationem intellectus, sed formaliter illa ante omnem actum intellectus non sunt idem, ergo non solum carent identitate formali, sed etiam reali. R. negando majorem, Quia non esse idem realiter non dicit quomodoquocumque; non esse idem ante operationem intellectus, sed ita non esse idem, ut sint vel actu separata, vel separabilia, vel proportionem correspondent his quæ sunt sic separabilia, quando verò aliqua non sunt idem ante actum quemcumque; intellectus, & illa non identitas non deducitur ex actuali, vel potentiali, aut proportionali separatione, sed ex sola separabilitate secundum conceptibilitatem ex natura rei exigitam, apud intellectum perfectè & adæquatè concipientem, hæc non identitas non est realis, sed formalis.

Urgetur separatio, vel separabilitas non est sufficientissimum signum quòd aliqua distinguantur realiter, & alia formaliter, seu distinctionis formalis & realis, ergo nulla solutio: prob. ant. separatio unius ab alio formaliter non constituit distinctionem, sed præsupponit illam, & ideo hæc entitas ab alia potest separari, quia ab alia distinguitur, ergo separatio, vel separabilitas non est sufficiens signum distinctionis realis, & formalis, probatur consequentia, Quia hæc consequentia nulla est, non distinguitur realiter quia non potest separari realiter, neque ista realiter distinguitur, ergo potest separari, sed potius inferendum distinguitur realiter, ergo potest separari, non distinguitur, ergo non potest separari, ergo separatio, vel separabilitas non est sufficiens signum distinctionis realis & formalis, ergo nullum est caput, vel signum ex quo discernatur distinctio ex natura rei realis à formali. R. negando ant. cujus probationis ante concessio dist. consequens, ergo non erit sufficiens signum distinctionis realis & formalis à priori, transeat a posteriori, nego consequentiam, & eadem distinctio currit in aliis assumptionibus usq; ad ultimam consequentiam, Quia ex separatione in esse jam explicata distinctio realis sufficienter discernitur à formali tanquam per signum à posteriori, & per diversitatem existentiarum tanquam per rationem à priori, quia diversitas exi-

stentiarum est veluti reale constitutum distinctionis, qualis autem sit diversitas existentiarum inter illa quæ distinguuntur realiter, & inter ea quæ distinguuntur formaliter, facile aliquis colliget ex iis, quæ dixi de diversitate rei & realitatis, nempe quòd res proprie dicta suam esse accipiat per veram causalitatem Physicam, seu postea se sola existere possit, seu non realitas verò non nisi per emanationem Metaphysicam cujus est realitas, seu formalitas, per quæ puto satis esse factum argumentis Oviedo. Attamen.

Arguitur 3. Omnis distinctio præter realem & modalem est per intellectum, ergo non datur distinctio formalis ex natura rei distincta ab illis, probatur ant. quia extrema sunt in re separabilia mutuo, vel non mutuo, estq; distinctio realis, vel modalis, vel non sunt separabilia & tunc non sunt ex natura rei distincta, quia nullum signum talis distinctionis apparet, ita arguit Suarez disp. 5. Met. sect. 2. n. 11. & sect. 1. n. 20. Attamen R. negando ant. cum ejus probatione, quia non sola separabilitas secundum existentiam est signum distinctionis ex natura rei, sed etiam diversitas definitionum per conceptus adæquatos, item contradictio reperta in eadem re inter diversas realitates, per quod patet falsum assumi à Suarez separabilitatem pro signo adæquato distinctionis realis, quia multa distinguuntur realiter, quæ tamen separari non possunt ut constat de toto & partibus in schola scotistica, de subjecto & passione, materia & forma in schola Thomistarum. Sed

Instatur, Distinctio illa formalis media apud nos non tollit identitatem in ipsa entitate rei, sic enim esset realis, sed solam identitatem conceptus, sed ad tollendam hanc identitatem sufficit distinctio rationis, ergo illa media erit adhuc distinctio rationis. R. concessa ma. dist. mi. sed ad tollendam identitatem conceptus sufficit distinctio rationis, quando inadæquato conceptu definitio explicat formalitatem, transeat mi. quando definitio conceptu adæquato secundum adæquatam conceptibilitatem explicat formalitatem nego mi. Itaq; quando aliqua dicuntur distingui formaliter, non sufficit quòd aliquid quomodoquocumque; concipiatur, sed requiritur quòd ille formalitates actu concipiantur, quarum una non est altera ut supra dictum est.

Urgetur. Definitio quæ conceptu adæquato explicat aliquid, explicat essentiam rei, ergo si illa censentur formaliter distincta quæ habent diversas definitiones secundum conceptum adæquatum, habebunt etiam essentias diversas ac etiam consequenter existentias, quia quamlibet essentiam sequitur propria existentia, ergo vel distinctio media erit realis, vel si ex diversitate definitionum non colligitur distinctio realis, erit rationis: consequenter stat argumentum, aut futuram realem, aut rationis, quia sine necessitate fieret talis multiplicatio. R. dist. ant. Definitio explicat essentiam rei, si definitio sumatur in rigore, quæ proprie constat genere & differentia, concedo ant.

VIII.

*Distinctio
 formalis non
 tollit identi-
 tatem.*

ant. unde in tali casu verum est quod definitio arguat distinctionem realem, quia ista non convenit nisi rebus propriam essentiam & existentiam habentibus: Definitio explicat essentiam rei si in largiori sumatur acceptione prout est aliquid explicans conceptum quidditativum alicujus rei secundum propriam conceptibilitatem qualiscunq; sit, nego ant. Quae itaq; definiuntur per posterius definitionis genus non arguunt distinctionem realem, sed tantum formalem, adeoq; quia formalitates per hoc genus explicantur non distinguuntur realiter, nec tamen inde sequitur quod distinguantur ratione, seu per intellectum tantum: quia inter essentias quas existentiae consequuntur in rebus adhuc dantur realitates, quae quidem per veram Physicam actionem non producuntur, sequuntur tamen veluti propriae passionis per emanationem Metaphysicam, Quod bene notandum est, quia omnes quasi objectiones contra distinctionem formalem dabiles oriuntur ex aequivocatione ly reale, quod sumi potest prout derivatur a re proprie dicta, quatenus res opponitur realitati, vel formalitati, vel sumi potest pro omni illo quod opponitur enti rationis, unde distinctio ita realis erit prouti principia realia fuerint, si enim principia realia fuerint primo modo distinctio erit realis proprie, si vero posteriori modo realia fuerint, distinctio non erit realis proprie dicta & simpliciter, sed secundum quid, seu ex natura rei formalis, hinc inquit D. 4. d. 46. q. 3. ad 1. quod pluralitas & numerus eorum quae ex natura rei tantum distinguuntur non est numerus & pluralitas simpliciter, sed tantum secundum quid, & quia talis est distinctio qualis est multitudo super quam fundatur ex 5. Met. 18. idem cum multitudo realitatum & formalitatum sit tantum multitudo & pluralitas secundum quid, talis erit quoq; distinctio super ipsam fundata.

IX.

Dico 3. Datur distinctio formalis praedicta

inter gradus Metaphysicos, genu scilicet & differentiam, inter naturam specificam & haecceitatem, item inter subjectum & passiones, ac etiam inter ipsas passiones & proprietates. Haec est Scotistarum post Scotum Magistrum, & probatur Conclusio 1. universaliter cum ex probationibus conclusionis prioris, tum quia inter ista omnia intercedunt diversi conceptus adaequate conceptibiles, inter quos cum non versetur distinctio realis ac entitativa, necesse est ut intercedat aliqua alia, sed nullo alio potius quam formali, ergo, quod autem non intercedat inter praedicta distinctio realis, inde patet: quia nec separari possunt, nec se habent ut producens & productum causa & causatum, physice loquendo, Probatum Conclusio specialiter, quoad singula membra & primo quod inter gradus Metaphysicos sic. Si non daretur distinctio formalis & ex natura rei inter hos gradus, sequeretur unum non esse magis commune quam alterum, sed hoc est inconvenientissimum, & contra omnes qui tales terminos magis & minus communes admittunt, ergo. Prob. sequela, Quia si animalitas & rationalitas verbi gratia est eadem indivisibilis entitas nullo modo ex natura distincta, non esset signum alicujus

termini magis, vel minus late patentis, nam rationalitas aeq; late pateret ac animalitas; minor etiam probatur, Quia tunc non daretur ulla compositio Metaphysica, quia haec semper fit ex ratione communiori contrahibili, & alia contrahente, ergo. Prob. 2. eadem pars, praedicata contradictoria non possunt competere, uni eidemq; rei nullam in se habenti distinctionem ante opus mentis, sed animalitati & rationalitati, sicut & aliis gradibus Metaphysicis competunt ante omnem intellectus operationem praedicata contradictoria, ergo, prob. mi. Animalitas est principium conveniendi cum bruto, & principium sentiendi; rationalitas vero non est tale principium, sed esse principium conveniendi & non esse principium conveniendi sunt contradictoria, ergo animalitati & rationalitati conveniunt praedicata contradictoria.

Dices illa contradictoria quidem non verificari sine omni distinctione, sed sufficere distinctione rationis ratiocinatae per precisiones objectivas. Sed contra 1. Quia videtur impossibile quodammodo dari precisiones objectivas secundum conceptus adaequatos sine distinctione formali. Contra 2. Ergo per solam distinctionem rationis ratiocinatae verificari de eodem potest quod existat & non existat, quod si sequelam non admittunt sicut non possunt, manent adhuc obligati ad dandam disparitatem. Ockhamus respondet ad argumentum principale distinguendo illud universale Scoti principium, Non possunt verificari contradictoria de eodem sine ulla distinctione intrinseca negat, sine extrinseca concedit, quaestionem dicit fieri per precisiones formales in ordine ad diversa connotata & effectus quos res respicit. Sed contra hoc argumentum facit, Quod conveniant aliqua contradictoria rebus quae non conveniunt formalitati esse rei per ordinem ad diversos effectus, ergo solutio nulla, prob. ant. Animalitati convenit intrinsece reperiri ubi non convenit reperiri rationalitati, & contra, sed haec contradictoria non conveniunt ipsis per ordinem ad ullos effectus, quia etiam si nullus haberetur conceptus ad effectus quos possunt causare, adhuc homo haberet conceptus hujus contradictionis.

X.

Dices; Animalitashominis non reperitur in bruto. Contra saltem similis reperitur in bruto, sed nihil simile rationalitati reperitur in bruto, ergo animalitati, secundum se & ab intrinseco convenit esse simile, cui non convenit esse simile rationalitas.

XI.

Dices secundum; principaliter contra probatam conclusionem partem, si animalitas distingueretur a rationalitate, esset indifferens ex se ut esset in homine, vel in bruto, sed hoc est absurdum, prob. mi. si animal esset indifferens ad hominem & ad brutum similiter ratio entis & substantiae quae reperitur in Deo, angelis, & anima rationali erit indifferens ex se ut sit in lapide & ligno, &c. & sic nec Deus, nec angeli essent entia spiritualia, quandoquidem includerent conceptum objectivum qui potest esse in lapide: prob. sequela, Nil potens esse in lapide est spirituale, ergo si conceptus

XII.

objectivus entis, vel substantiæ, quæ est communis univocè Deo, angelis &c. potest esse in lapide, nec Deus nec angeli erunt entia spiritualia, & consequenter gradus ille entis vel substantiæ reperiuntur in Deo communis univocè ipsi & lapidi nec erit creatus nec increatus, nec spiritualis nec materialis. *¶* negando mi, cuius probationis concedo ant. & nego hinc sequi nec Deum nec angelum fore entia spiritualia, ad Probationem *¶*. dist. ant. Nil potest esse in lapide est spirituale realiter concedo ant. de se formaliter consideratum nego ant. & consequentiam. Itaque dico quod sicut conceptus objectivus animalis de se formaliter consideratus non est rationalis nec irrationalis, sed in differens ad utrumque; ita conceptus entis communis Deo & creaturæ ex se formaliter consideratus nec est spiritualis, nec materialis, nec creatus, nec increatus, sed indifferens ad utrumque; & quemadmodum animal contractum ad rationalitatem est realiter rationale, ita gradus entis contractus ad Deum & angelum est realiter spiritualis, & contractus ad lapidem est realiter materialis.

XIII. Probatur 2. p. Conclus.

Natura humana verbi gratiæ in Socrate est singularis in ipso, sed illa natura non est singularis se ipsa, ergo per aliquid aliud præter ipsam, sed illud quidquid est: (est autem hæcitas) est ipsi realiter identificatum, & tamen tunc in natura reperitur aliud & aliud, inter quæ distinguendum necesse, sed non realiter, quia nulla natura humana est sine singulari, nec per rationem, ergo per distinctionem mediam formalem: probatur mi. principalis, Quia si de se natura illa esset singularis, non posset habere plura individua quod est absurdum, probatur sequela, Quia quod est de se hoc est immultiplicabile, quia individuum est quod de uno solo prædicari potest, ergo tunc non posset nisi de uno solo prædicari. Confirmatur Quia natura divina ideo de se est immultiplicabilis, quia est de se hæc, ergo si natura humana etiam esset de se hæc, esset quoque immultiplicabilis.

XIV. Probatur 3. p. Scilicet quod passionibus distinguantur à subjectis verbi gratiæ ab anima distinguitur formaliter intellectus & voluntas, intellectus & voluntas possunt demonstrari de angelo & anima rationali, sed nihil idem demonstrari potest de se ipso, ergo demonstrantur de anima veluti de alio, sed non demonstrantur veluti de realiter distinctis, ergo veluti formalitates ab ipsa anima & angelo formaliter distinctis. Confirmatur Quia passionibus in secundo modo dicendi prædicantur, & insunt subjectis, essentia autem in primo modo, sed nil in est alteri primo modo & secundo simul, quia nihil potest sibi ipsi & ad se ipsum esse prius & posterius, ergo distinguuntur, redit consequentia prior

XV. Probatur ultimæ pars. Ratio potentia seu principii activi contrahitur per differentias summè oppositas, ergo ipsæ potentia debent esse inter se oppositæ, probatur ant. quia contrahitur per liberum necessarium, hæc autem summè diversa sunt, ergo etiam intellectus & voluntas inter se erunt diversæ, probatur consequentia, quia intellectus est potentia

necessario agens, voluntas verò libera positus omnibus requisitis ad agendum potens agere vel non agere, Qui super hæc plures probationes cupit, videat Authores passim, imò supra posita argumenta cuilibet parti applicare poterit, maxime tamen illud quod defumitur ex via per contradictionem. Nam de qualibet parte poterit dicere, implicare ut de una eadem verificentur & prædicentur duo contradictoria, sed de his satis; restat adhuc resolvenda alia difficultas, nimirum utrum hæc eadem distinctio detur in divinis? Scotistæ quidem omnes universaliter affirmant, negant Neoterici, vel diversimodè explicant & retorquent argumenta ne nobiscum in terminis consentire cogantur, qui frequenter in re non discrepant, sed sit Conclusio ultima quæ

XVI. DICO 4. Eadem distinctio formalis scotistica reperitur inter essentiam divinam & attributa, & inter attributa inter se. Hæc est etiam Scholæ Scoticæ, & Probatur Conclusio 1. Autoritate sanctorum Patrum D. Aug. 7. Trinit. cap. 5. ubi ait non eo Pater quo Deus, nec eo Deus quo Pater; ergo à Parte rei est aliqua distinctio inter Deum & Patrem in sententia D. Augustini, quia si nulla esset omnino distinctio, jam eo ipso quo Deus est, Pater esset. Item D. Damasceni lib. de fide cap. 4. ubi ait, si dixeris bonum, iustum, &c. non naturam Dei sed quæ circa naturam sunt dices ergo secundum D. Damascenum bonitas, iustitia &c. idem est iudicium de aliis attributis Dei, est aliqua distinctio ex natura rei non realis, quia in divinis omnia sunt idem nisi ubi obviat relationis oppositio, ergo formalis; nam rationis esse non potest, nisi dicere quis vellet Deum esse iustum iustitiâ factâ; ac factâ per nostrum intellectum. Probatur Conclusio 2. Ratione 1. Essentia divina & Paternitas verbi gratiæ distinguuntur ante omnem operationem intellectus, sed non realiter ergo formaliter: Probatur ma. Essentia divina est communicabilis & identificata filio, Paternitas non est communicabilis & identificata filio, sed impossibile est idem sine ulla distinctione esse verè & realiter communicabile & identificatum, & non identificatum; ergo impossibile est essentiam divinam & Paternitatem nulla distinctione ante opus intellectus nostri distinguere. Probatur 2. Pater distinguatur realiter à filio, ergo debet habere aliquid actu per quod distinguatur à filio, sed non haberet si essentia non distingueretur à Patre, ergo, probatur subsumptum: Quia essentia eadem est in Patre & in filio; tertio. De fide est Verbum seu Filium produci per intellectum, & non per voluntatem, & Spiritum sanctum produci per voluntatem, & non per intellectum, idque sine dubio ante omnem operationem intellectus nostri, ergo intellectus & voluntas ante omnem operationem intellectus nostri distinguuntur; subsumptum est de fide, probatur consequentia, Implicat aliquid produci per unam potentiam ex duabus identificatis, & non produci per alteram, sed secundum fidem aliquid producit per intellectum quod non producit per voluntatem, & aliquid iterum per voluntatem quod non producit per intellectum, ergo impossibile est quod sibi sunt formaliter identificata. Confirmatur Conclusio,

clusio, (pertinet hæc confirmatio ad primam probationem) Ex Concilio Toletano in definitione de fide in confessione fidei dicente, Quod relationes divinæ numerentur, essentia non, quod essentia non generet Pater vero sic, ergo. Visis hisce argumentis Ockhamus falsus est in divinis dari distinctionem formalem, secus tamen esse in humanis, sed quis non videt rem ridiculam in Deo simplicissimo admittere veritatem duarum propositionum contradictoriarum, & non admittere pariter in humanis, non ne homo componitur Deo excellentiori modo? Jesuivæ efficaciam videntes admittunt aliquam quidem distinctionem, sed ne reales sint cum Franciscanis, virtuales eam post Cajetanum appellat, sed dicitote mihi illa distinctio virtualis vel fit cum operatione intellectus, vel est in dependentè ab ipso; si primum, erit rationis ratiocinata, adeoq; duo contradictoria eidem convenire non poterunt: si secundum quid quæso dicit Schola Scoti, nonne idem? quid ergo palliat veritatem virtuali verbo? Attamen Jesuivæ quia sententiam nostram rationibus oppugnare non possunt, ideo solità censurandi libidine fugillare & cavillare nituntur, quod ex pugnare desperant, Itaq; contra Conclusionem ultimam.

Opponent 1. *Authoritatem Concilii Florentini, scilicet ultimat, ubi habetur quod inter personas & essentiam non sit nisi distinctio rationis, & in eodem Concilio in quadam Disputatione Theologica, inter Joannem, qui partes Latinorum defendebat, & Marcum qui stabat pro Græcis habetur, Ergo personæ & essentia secundum modum nostri intellectus tantum concipiuntur. Secundò in Conclusio Rhemeni damnata est sententia Gilberti Porretani, asserentis Deum esse suam sapientiam, contra quam sententiam etiam acris invehitur D. Bernardus signanter serm. 80. sed sententia Scoti idem docere videtur, ergo etiam videtur esse damnata. Sed dedignor cavillationibus chartas implere, & fusiùs in Adversarios invehere; quamvis fortè abs re non esset, juxta illud, Responde stulto secundum suam stultitiam, ne forte superbiat, Attamen modestè conformius est ablutatibus similibus immotis relictis, ne majorem excitent fœtorem, pertransire silentio, & ad ipsa doctrinalia accedere, unde R. ad Concilium Florent. 1. Id tantum in eo fuisse agitatum, nihil tamen fuisse resolutum. 2. Casu quo aliquid resolutum esset, Concilium per distinctionem rationis non intellexisse aliud, quàm distinctionem quæ non est strictè realis, illa autem est nostra formalis: nam hic erat oppositus sensus erroris, quem damnabant: quia error assererat esse strictè realem distinctionem, Et similiter intelligendi sunt omnes sancti Patres, qui frequenter in oppositum citantur, quia aliud non negant quàm quod non detur in divinis distinctis strictè realis inter attributa, Et quando D. Damascenus dicit *Essentiam à personis distingui cogitatione*, verum est, sed non tantum; vel intendit dicere, quod cogitatio inveniat fundamentum illa distinguendi inter se, ex eo quod competant eis prædicata contradictoria ante opus intellectus. Vel dic ad Concilium, quod inter illa sit distinctio rationis, id est:*

quam recta ratio admittit, non verò quæ fabricetur per solam rationem. R. similiter ad Concilium Rhemense, nam illud damnavit sententiam Gilberti asserentis inter Deum & sapientiam esse distinctionem realem, quod nunquam somniavit Scotus, sed contrarium veluti verus filius Ecclesiæ tenuit identificata realiter sibi invicem esse omnia attributa, quamvis formaliter sint distincta, Imò Neoterici dicentes Scotum fuisse Authorem distinctionis formalis sibi contradicunt, dum asserunt esse eam damnatam cum Gilberto, si enim fuit damnata cum Gilberto, jam Scotus ejus author non fuit sed Gilbertus, qui longè ante Scotum vixit. Unde

Instant Gilbertum non voluisse affirmare inter attributa distinctionem realem sed formalem, ergo Scotus cum eo coincidit, probatur ant. quia non potuit affirmare quod sapientia Dei distingatur realiter ab ipso Deo, siquidem hoc non vidit; R. hoc non obesse quod non viderit quin affirmaverit, nam defacto Thomista plurimi non viderunt potentias animæ separatas ab ipsa anima, & tamen inter potentias & animam asserunt distinctionem realem, ergo & Gilbertus potuit facere hoc, sicut & revera fecit.

Diversus sensus & mens est Scoti, à mente Gilberti.

Arguitur 2. Ex ratione Si daretur distinctio formalis inter attributa divina, daretur in Deo compositio saltem Metaphysica, verbi gratià, Ex essentia & sapientia, sed hoc est in convenientissimum dicere ergo: probatur mi. tum quia contrarium omnes sancti Patres clamant & prædicant, Concilia determinant, tum quia omnis multiplicitas opponitur summe simplicitati, quo in Deo est ergo. R. duplicem esse compositionem una est quæ dicit imperfectionem, & altera quæ dicit perfectionem, & nullam dicit imperfectionem; prima est verbi gratià compositio animalis & rationalis, secunda est quæ inter essentiam divinam & attributa invenitur: unde quando Patres & Concilia dicunt Deum esse simplicissimum non esse compositum ullo modo, intelligi debent de compositione quæ argueret imperfectionem, & de simplicitate quæ dicit negationem omnis distinctionis involvens imperfectionem, & hinc in forma cum Pontio R. distinguendo ma. sequeretur in Deo compositio accepta compositione pro unione distinctorum formaliter sine ulla imperfectione, concedo ma. compositio dicens imperfectionem, nego ma. per quam distinctionem & præmissam explicationem patet quid dicendum sit ad minorem, ejusq; probationem. Quod si queras quare pluralitas in Deo non involvat imperfectionem, & tamen involvat in creatis eadem pluralitas formalitatum? R. 1. cum Scotistis communiter ideo in creaturis multiplicitem formalitatum, quia in creatis una formalitas perficitur ab alia, seu una dicit potentiam ad aliam per modum perfectibilis: sic animal dicit potentiam ad rationalitatem, à qua perficitur, in DEO autem non dicit talem potentiam ad aliam, adeoq; nulla involvitur in eo imperfectio. Pontius responderet ideo unionem plurium formalitatum in creatis dicere imperfectionem, quia illa unio habet dependentiam in esse realis existen-

XVIII.
Distinctio formalis non facta in Deo compositionem.

XIX.

existentiæ à causa extrinseca, unde unio formalitatum quæ est in Deo non dependet in esse realis existentie à causa extrinseca, nullam in Deo dicit imperfectionem sed perfectionem, perfectionis enim est omnia quæ aliquis habet habere à se, & non ab alio: & imperfectionis est non habere à se, nec posse habere, sed debere habere ab alio; Verumtamen principale argumentum continuando

Instatur Sequeretur quòd de essentia divina posset sine imperfectione prædicari quòd non sit formaliter sapiens, sed hoc est absurdum ergò, probatur mi. quia sic non esset à se, sed ab alio sapiens formaliter ergò. R. concessa majori, quod scilicet possit dici de essentia divina quòd pro formali non sit sapientia, sufficit quòd realiter & fundamentaliter sit sapiens, ad probationem minoris Respondeo dist. Non esset à se sed ab alio formaliter sapiens, id est ipsa essentia non esset formaliter sapientia, concedo ant. non esset à se, sed ab alio realiter distincto, nego ant. probationis.

Urgetur Ergò si pro illo priori non est formaliter sapiens, erit formaliter non sapiens, quòd quantum sapiat gustent Scotistæ: verum R. distinguendo illatum, erit formaliter non sapiens, id est negatio formalis sapientie erit de conceptu essentia, nego illatum, erit formaliter non sapiens, id est: non considerabitur sub formali sapientia concedo illatum, sufficit ergò quòd aliquo priori sit fundamentaliter sapiens: nam in tali fundamentali sapientia consistit omnimoda perfectio, utpotè à qua alia omnes promanant.

XIX.

Distinctio formalis bene servat difficultates in mysterio Trinitatis.

Arguitur 3. cum Oviedo ex Mastro, ubi conatur argumentum Conclusionis nostræ in fringere; Ideò hæc distinctio formalis à Scoto potissimum ex cogitata est, ut salventur quedam difficillima in Mysterio Sanctissimæ Trinitatis, scilicet quomodo Relationes sint realiter cum essentia, & tamen essentia sit communibilis pluribus, & non sic relationes &c. sed hæc distinctio nihil juvat, imò lædit mysterium Trinitatis, ergò non est admittenda: probatur mi. tum, quia sic in Deo Paternitas & Deitas erit duplex entitas, quarum una ante operationem intellectus non est alia, quæ si distinguuntur, distinguuntur realiter, non formaliter, Quæ entitates nequibunt coalescere in unam, quæ simpliciter una est, si una non habeat se per modum actus & potentie: si enim utraq, se habeat per modum actus, non fiet unum aliud, quàm aggregationis, si ergò essent duæ entitates Deitas & Paternitas, necessè erit aut quòd una se habeat per modum actus, & potentie, altera quòd est imperfectionis, aut non erit Deus unus nisi aggregatione, Deniq, unaquæq, ut distincta ab alia erit entitas incompleta, quia cum alia veluti comparte constituet ens unum integrum, & unum simpliciter quòd ante operationem intellectus erit veluti unum compositum, ergò hæc distinctio non juvat, sed potius lædit mysterium Sanctissimæ Trinitatis. R. ad majorem principaliter quòd non præcisè propter mysterium Trinitatis hæc distinctio adinventata sit, sed propter necessitatem etiam in creatis ad salvandam præcipuè metaphysicam

compositionem, ita qui eam in divinis non vellet admittere, adhuc teneretur in humanis, verumtamen pronunc concedo ma. & nego mi. ad cuius primam probationem dico distinguendum esse primam assumptionem, Essent in Deo Paternitas & essentia duæ entitates & res, prout lato vocabulo entitas & res appellatur; omne id quòd habet esse ante operationem intellectus nostri, concedo ant. & tali modo relationes aequaliter res appellari possunt: Essent duæ entitates & res, prout res accipitur ordinariè ut contradistinguitur à modo, nego ant. Et in tali acceptione vocabuli rei, Relationes non dicuntur res; Quare Scotus quodlibeto 3. dicit personalitates divinas in se spectatas quatenus ab Essentia præscindunt, nec rem, nec ens, nec entitatem appellari, sed solas habitudines rei & entis existentis, Imò solemiores Scotistæ negant illas esse formaliter entia, & in recto: quia sunt ultimò constitutivæ divinarum personarum, & de ultimò constitutivis docet Scotus 1. d. 3. q. 3. sub litt. E. non esse formaliter entia. & quidditative, sed tantum realiter ac identice, quia ergò Paternitas ut distincta à Deitate non est una res vel entitas aut ens, sed tantum ejus formalitas in ipsa immersa per realem identitatem, distinctio inter illa reperta non est realis vel entitativa, Ex quo patet quid dicendum ad alterum, nempe quòd illæ duæ entitates nequibunt coalescere in unam, nempe falsum esse in illimitatis & infinitis, quamvis valeat in entitatibus finitis & limitatis, ubi neutra habet totalitatem essendi: quare ut unum per se constituat, necessariò unum debet concurrere per modum actus & potentie, hinc quamvis Deitas & Paternitas sint entitates formaliter distinctæ, sunt tamen perfecta identitate sibi realiter identificata, quæ identificatio perfecta ex unius vel amborum extremorum ex orta impedit omnimodam compositionem, & facit personam ex essentia & relatione constitutam esse per unam unitate simplicitatis & identitatis, non verò unionis & compositionis. Ad alteram etiam minoris probationem R. negando assumptum, & consequentiam. Quia pars ut pars ab eo exceditur, cuius est pars, & idèd dicitur incompleta, essentia autem divina ex se ponitur formaliter infinita, unde omninò ei repugnat habere rationem partis, Tum quia ad constitutionem divinæ personæ veniunt essentia & relatio potius ut realiter identificata, quàm ut formaliter distincta, & idèd neutra habet rationem in completi.

Instatur; Compositio est distinctorum unio, ergò si persona in divinis constituitur ex essentia & relatione ex natura distinctis, necessariò erit composita ex ipsis R. negando ant. simpliciter loquendo, sed Compositio est verè compossibile distinctorum unio, quæ ea ratione qua finita sunt & limitata ordinantur ad perfectionem alicujus tertii constituendam.

Instatur denuò? Ut duo extrema sint verè compossibilia, sufficit distinctio formalis ex natura rei, ut constet de realitatibus metaphysicis, quæ veram faciunt compositionem ob talem distinctionem formalem R. negando ant. Nam idèd realitates metaphysicæ efficiunt compo-

compositionem, quia una est potentialis ad alteram, quod dici non potest de essentia & personalitate in divinis, cum ambo sint in ultima actualitate.

Urgetur; Quod ex realitatibus Metaphysicis una sit potentialis ad aliam, id est: quia ex natura rei formaliter distinguuntur, sed idem erit de essentia, & relatione si ponantur formaliter distinctæ, ergò & negando ma. Potentialitas namq; relationis genericæ non provenit ex distinctione earum formali, sed ex imperfecta earum identitate reali, quia habent realitatem mendicantam à tertio, à quo si abstrahantur, non erunt amplius realiter idem ut docet Doctor in 1. d. 8. q. 3. non sic autem est de essentia divina & relatione, quæ inter se identificantur ratione infinitatis, ideoq; earum realis identitas est perfectissima & summa, & consequenter tollit omnimodam potentialitatem unius realitatis ad aliam, quia nulla res est in potentia ad se ipsam, nec à se ipsa perfectibilis.

QUÆSTIO V.

De Distinctione Rationis.

Pro majori Intelligentia tam dictorum quam dicendorum, abs re non erit notare prius quid Thomistæ & Neoterici, per præcisiones intelligant, quarum frequentissimam faciunt mentionem; Itaq; per præcisionem nihil aliud intelligunt, quam actualem separationem intellectualem unius ab alio per unicum conceptum, atq; idè volunt præcisionem esse aliam à distinctione rationis, quia hæc involvit conceptus diversos, quibus eadem res realiter indivisibilis cognoscitur alio & alio modo; Estq; duplex præcisio: una formalis & altera objectiva, Formalis est, quando intellectus intelligit unam eandemque rem in divisibilem in se cum ordine ad aliquas operationes, quas elicere potest sine ordine ad alias, verbi gratiâ, si intellectus consideret voluntatem in ordine ad volitionem, & sic in illo voluntas esset præcisâ à se ut est principium nolitionis, & idè hæc præcisio dicitur formalis, quia res tantum in intellectu est divisa in ordine ad diversa connotata, quæ respicit. Objectiva præcisio secundum Thomistam est, quando intellectus concipiens diversas operationes, aut connotata unius rei in se indivisibilis, & ante cognitionem earundem unam formalitatem in illa re concipit, quæ esset principium operationum aliarum, non concepta alia formalitate, quæ esset principium aliarum operationum, ita ut non solum actus intellectus sit præcisivus, aut connotata illius rei sint diversa, sed etiam quòd in ipso objecto directè una formalitas præscindit & cognosci possit, non cognitâ aliâ, Quod revera coincidit cum distinctione formali (un-

de etiam Neoterici nullam admittunt præcisionem objectivam) nisi fortè recurrerent Thomistæ ad conceptus suos in adequatos, & ita fiet ut præcisiones formales coincidant cum distinctione rationis ratiocinantis & præcisiones objectivæ cum distinctione rationis ratiocinata: quidquid tamen sit, quomodo coincidant aut distinguantur, ad nostram materiam progredior. Itaq; distinctio rationis est, quæ nõ inest rebus quæ distinguuntur prout sunt in se, sed tantum prout subsistant conceptibus nostris, Et hæc est duplex una rationis ratiocinantis, altera ratiocinata; Prima est quæ fit ab intellectu nullo habito fundamento in re, quæ ut distincta concipitur, & talis est, quando in aliqua propositione identica idem nunc concipitur sub ratione prædicati, & statim etiam sub ratione subjecti, verbi gratiâ dicendo Petrus est Petrus, nec valet dicere quòd tunc sit mera terminorum repetitio, aut illam distinctionem si quæ intercedit non cadere supra Petrum, sed supra secundas intentiones, Quia repetitio est quando idem objectum semel & bis ac etiam tertio eodem modo concipitur, ut si diceret Petrus & Petrus & Petrus; dum verò dicitur Petrus est Petrus jam primâ vice concipitur Petrus ut subjectum, & altera vice ut prædicatum, unde non solum pluries concipitur sed etiam ut plures: quia intentionaliter geminatur, ut subsistat diversis intentionibus subjecti & prædicati, Nec illa distinctio cadit super conceptus formales, quia tunc esset distinctio realis; nec propriè supra secundas intentiones, sed supra rem ipsam conceptam, quatenus habet esse objectivum in intellectu, ita ut propriè idem dicatur à se ipso distingui non secundum esse reale, sed secundum esse objectivum & intentionale. Distinctio rationis ratiocinata est, quæ fit per intellectum cum fundamento in re ipsa quæ distinguitur, & dicitur rationis, quia formaliter & actu non est in rebus, sed fit & actuatur per rationem; dicitur verò rationis ratiocinata, quia est quasi inchoata à parte rei, etsi complementum ab intellectu recipiat, quatenus res circa quam versatur intellectus præbet occasionem, seu fundamentum talis distinctionis propter eminentiam suæ naturæ de qua intellectus format conceptus in adequatos, id est quibus non exprimitur totum id quod est in re, nam licet singuli aliquid attingant in re, nullus tamen seorsim sumptus adequat totam naturam & rationem objectivam rei, sic Thomistæ distinguunt attributa in divinis, & gradus Metaphysicos, & hæc distinctio cum virtuali coincidit, non tamen cum formali, ut volunt nonnulli, quia hæc versatur inter conceptus adequatos, non verò in adequatos.

Describitur & dividitur distinctio rationis.

